

Gezonde Toekomst Dichterbij

Fonds NutsOhra wil kansen voor kwetsbare groepen vergroten. Gezinnen met lage sociaaleconomische status zijn minder gezond en daarmee kwetsbaar. Daarom ondersteunen we projecten die de gezondheid van kansarme gezinnen verbeteren. Zo komt ook voor deze kinderen en ouders een gezonde toekomst dichterbij.

Laagopgeleide Nederlanders zijn minder gezond en leven gemiddeld zes jaar korter dan hoogopgeleiden. In aantallen jaren ervaren gezondheid is dit verschil nog groter: laagopgeleiden leven gemiddeld 19 jaar minder in goed ervaren gezondheid dan hoogopgeleiden. Het opleidingsniveau is dus niet alleen gerelateerd aan de kansen op werk en inkomen, maar ook aan de kansen op gezondheid en welzijn. In totaal is 30% van alle Nederlanders laagopgeleid en leven 664.000 huishoudens onder de armoedegrens. Roken, zwaar alcoholgebruik, overgewicht en depressiviteit komen vaker voor dan in andere gezinnen. Daarnaast blijkt dat allochtonen hun gezondheid vaker als slechter ervaren dan autochtonen.

De achterstandssituatie is lastig te doorbreken, omdat ze vaak van ouder op kind wordt doorgegeven en een stimulerende omgeving ontbreekt. De gezondheidsproblematiek van kansarme gezinnen is ook zeer divers en verschilt per situatie en regio. Zo kan de problematiek van een Brabants gezin in het buitengebied van een heel andere orde zijn, dan dat van een gezin uit Amsterdam-West of van een Surinaams of Hindoestaans gezin.

Gezondheid en multiproblematiek

Sociaaleconomische gezondheidsverschillen hebben niet één oorzaak, maar zijn afhankelijk van drie soorten factoren: fysieke en sociale omgevingsfactoren in combinatie met gedragsfactoren. Om iets aan de gezondheidsproblematiek te doen is vaak een andere ingang nodig dan het gezondheidsprobleem zelf. Omdat gezinnen meerdere problemen hebben, is er bijvoorbeeld eerst behoefte aan het aflossen van schulden of het vinden van een nieuwe baan.

Een belangrijke sleutel tot meer kansen op gezondheid ligt onder andere in het versterken van eigen gezondheidsvaardigheden. Deze zijn vaak onvoldoende ontwikkeld in gezinnen met een lage sociaaleconomische status. Deze vaardigheden zijn echter wel aan te leren en in meerdere steden zijn al initiatieven gestart.

Integrale benadering

In Nederland (maar ook in de rest van de wereld) zijn meerdere interventies ontwikkeld, die er op gericht zijn om met name de gezondheidsverschillen tussen mensen met een lagere en hogere sociaaleconomische status terug te dringen. Onderzoek laat zien, dat interventies gezondheidsverschillen niet altijd aantoonbaar verkleinen. Een omgevingsgerichte aanpak in combinatie met ondersteuning op persoonlijk en sociaal gebied lijkt wél effect te hebben.

Fonds NutsOhra gelooft in een integrale aanpak, waarbij de combinatie van onderwijs, arbeid, zorg en welzijn ervoor kan zorgen dat er structureel iets verbetert aan de gezondheid

van kansarme gezinnen. Fonds NutsOhra wil hier graag een bijdrage aan leveren in samenwerking met andere partijen en de gezondheidssector zelf.

Voor wie?

Kansen voor Melody

Melody is veertien jaar, ze zit op het VMBO-Kader. Haar moeder zit in de bijstand en rijdt rond in een scootmobiel. Vanwege haar slechte heupen kan ze niet meer lopen. Ze heeft namelijk zwaar overgewicht. Melody wordt zelf eigenlijk ook veel te zwaar. Op school ging het niet goed dus is ze nu begonnen op een andere school. Wat mist ze de wekelijkse danslessen van de vorige school. Elke week kreeg ze even vleugels! De lerares liet haar merken dat ze talent had en wist altijd wel iets te verzinnen, waardoor ze nog meer nieuwe pasjes uit ging proberen. De nieuwe school is groot en het leren gaat Melody niet makkelijk af. Thuis gaat het nog wel, maar op school wordt het steeds moeilijker om mee te doen met de rest. Ook omdat ze zich fysiek niet fit voelt, is ze snel moe. Ze is daarom ook van handbal af gegaan, terwijl ze dat eigenlijk altijd erg leuk vond. Maar ze kreeg steeds minder vaak de bal en met de training liep ze altijd achteraan. Ze trekt zich meer en meer terug. Er zijn geen mensen in haar omgeving die haar aanmoedigen om dingen te ondernemen. Haar moeder zit zelf ook altijd binnen. Wie laat haar zien hoe het anders kan?

Kansen voor Abdul

Abdul was zo gelukkig toen hij samen met zijn vrouw zijn eerste kindje kreeg. Het leek een droom, die uitkwam. Tot hij twee jaar geleden ontslagen werd als gevolg van een faillissement van het schildersbedrijf waar hij werkzaam was. Hun financiële positie verslechterde met de dag en uiteindelijk leidde dit ook tot relatieproblemen met een echtscheiding als gevolg. Nu staat hij er inmiddels alleen voor en zijn nieuwe vriendin is weg van hem, maar veel minder van zijn zoontje. Daarnaast wordt hij bij het UWV van het kastje naar de muur gestuurd en krijgt hij geen enkele ondersteuning om over zijn problemen te kunnen praten. Het pakje sigaretten is zijn enige steun en toeverlaat.

Het programma **Gezonde Toekomst Dichterbij** is gericht op kinderen en ouders in kansarme gezinnen, zoals in de gezinnen van Melody en Abdul. Hiermee bedoelen we een huishouden, waar ten minste één ouder en één kind samenleven, dat meerdere problemen heeft op het gebied van financiën, onderwijs, arbeid of welzijn en een gezondheidsachterstand heeft door roken, alcoholgebruik of overgewicht, of onderliggende psychosociale problematiek. We beschouwen het gezin als systeem, waarbij de ene keer de ouder en de andere keer het kind de eerste 'ingang' is. Zo kan bijvoorbeeld een project, waarin kinderen op school ervaren dat gezond eten ook lekker en goed kan zijn, ervoor zorgen dat de ouder gezonder eten in huis haalt. Andersom kan een interventie gericht op stoppen met roken onder volwassenen ervoor zorgen, dat de ouders (die uiteindelijk gestopt zijn) voorkomen dat ook hun kinderen gaan roken.

Doel van dit programma

Het doel van het programma **Gezonde Toekomst Dichterbij** is het terugdringen van gezondheidsachterstanden van mensen met een lage sociaaleconomische status, met name 'kansarme gezinnen'. Met dit programma willen we gezondheidsaanpakken realiseren die leiden tot minder roken, alcoholgebruik en overgewicht en zorgen voor een beter ervaren gezondheid. Hieronder verstaan we niet alleen een betere fysieke gezondheid, maar ook een afname van psychosociale problematiek. Deze integrale gezondheidsaanpakken zijn gericht op minimaal één gezinslid van het kansarme gezin en bestaan uit aandacht voor de fysieke en sociale omgeving, naast het versterken van de eigen gezondheidsvaardigheden.

Fonds NutsOhra investeert ook in wetenschappelijk onderzoek, om de effecten van de verschillende projecten in kaart te brengen. Wat zijn succesfactoren, hoe groot is het uiteindelijke effect van een aanpak en wat betekent dit voor het verkleinen van gezondheidsachterstanden?

Werkwijze

Het Programma **Gezonde Toekomst Dichterbij** loopt van 2015 tot 2020 met een totaal budget van € 20 miljoen.

Veertig integrale gezondheidsaanpakken

In 2020 willen wij veertig integrale gezondheidsaanpakken hebben gerealiseerd, waarvan er twintig gebiedsgericht zijn. De eerste fase van het programma is een analyse van internationaal onderzoek naar effectieve en vermoedelijk effectieve interventies om de gezondheid van kansarme gezinnen (met een lage sociaaleconomische status) te verbeteren. Parallel hieraan krijgen 20 gebieden van circa 10.000-15.000 inwoners de mogelijkheid om, met steun van Fonds NutsOhra, tot een gedragen inventarisatie van gezondheidsrisico's en behoeften te komen. Vervolgens wordt door deze gebieden een plan opgesteld om kansarme gezinnen in deze gebieden meer kansen op gezondheid te geven.

Fonds Nuts Ohra 'adopteert' naast deze 20 gebieden, 20 andere integrale gezondheidsaanpakken. We investeren in de uitvoering van het beschreven plan, waardoor de gezondheid van de betrokken kansarme gezinnen structureel verbetert. De trekkers van de projecten dragen daarbij zorg voor de aantoonbare borging in de eigen omgeving. Elk van de 40 gezondheidsaanpakken past minstens één van de uit de literatuurstudie voortkomende interventies toe, zodat kennis kan worden verzameld over de toepasbaarheid in de Nederlandse situatie.

Evaluatie en wetenschappelijk onderzoek

Tenslotte zijn evaluatie en wetenschappelijk onderzoek naar de succesfactoren en effecten van de projecten een wezenlijk onderdeel van het programma. Hiermee wil het fonds op lokaal, regionaal maar bovenal landelijk niveau in kaart brengen welke mogelijke factoren de sleutel kunnen zijn tot het terugdringen van gezondheidsachterstanden onder kansarme gezinnen met een lage sociaaleconomische status.

Uitgangspunten

Onze uitgangspunten van het programma **Gezonde Toekomst Dichterbij** zijn:

- De behoeften en gezondheidsrisico's van kansarme gezinnen in een bepaald gebied moeten in beeld zijn, voordat een effectieve gezondheidsaanpak gerealiseerd kan worden (dit geldt specifiek voor gebiedsgerichte gezondheidsaanpakken).
- Deze gezondheidsaanpak is bestemd voor kansarme gezinnen met een lage sociaaleconomische status en heeft impact op fysieke factoren (bijvoorbeeld een gezonde leefomgeving), sociale factoren (bijvoorbeeld steun uit de omgeving) en intrapersonlijke factoren (bijvoorbeeld gezondheidsvaardigheden).
- De gezondheidsaanpak heeft de potentie de intergenerationele cirkel te doorbreken. Deze kan gericht zijn op het kind, de ouder of op beiden.
- De gezondheidsaanpak is (in eerste instantie) gericht op het verminderen van roken, overgewicht en / of zwaar alcoholgebruik in combinatie met het verbeteren van de ervaren gezondheid (waaronder de psychosociale problematiek).
- De gezondheidsaanpak wordt lokaal gedragen door meerdere partners (met specifieke aandacht voor de zorgsector).
- Bij de gezondheidsaanpak wordt gebruik gemaakt van bewezen effectieve interventies en / of wordt het effect van de ingezette interventie(s) wetenschappelijk getoetst.
- Na afloop van de projectfinanciering dienen projecten op eigen kracht verder te kunnen. Al tijdens de opzet en uitvoering wordt aandacht besteed aan aantoonbare borging van de gehanteerde gezondheidsaanpak en de daarbij horende gunstige effecten.
- Fonds NutsOhra haakt met dit programma actief aan bij reeds lopende initiatieven zoals bijvoorbeeld *Gezond in, Alles is gezondheid* en het Preventieprogramma van ZonMw en zoekt ook in de toekomst de synergie met andere partners bewust op.

Aanvragen

De aanvraag van subsidie gebeurt op basis van een *call for proposals*. De eerste *call* wordt in februari 2015 opengesteld.

Call 1 20 gebiedsgerichte interventies 2015

Call 2 20 integrale aanpakken 2015

Op onze website vindt u vanaf 2015 meer informatie over de aanvraagprocedure en belangrijke data. Ook vindt u hier een *white paper* waarin we de problematiek en mogelijke oplossingsrichtingen uitgebreider beschrijven, gebaseerd op een eerste scan van de literatuur en de input uit onze gesprekken met verschillende stakeholders.

Contactpersoon

Maaïke van Apeldoorn is programmasecretaris en kan u meer vertellen over **Gezonde Toekomst Dichterbij**. maaïke_van_apeldoorn@fondsnutsohra.nl of 020-594 9690.